

Sigueu ambicioses! Aventures i desventures del suport a la docència al CRAI Biblioteca de Fons Antic

Gemma Caballer Albareda
CRAI Biblioteca de Fons Antic
gemma caballer@ub.edu

[1] Una cosa és tenir l'etiqueta de Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI) –que tots tenim des de 2004- i una altra molt diferent és actuar com a CRAI i, també, que professors, investigadors i alumnes et percebin com a tal. Tot això t'ho has de treballar i aquest camí de definició nosaltres l'hem fet una mica en solitari, per [les particularitats evidents d'un fons patrimonial com el nostre](#).

En el nostre cas, trencar amb les dinàmiques consolidades com a “biblioteca” al llarg dels anys no ha estat senzill, i aprofitar les oportunitats que ser CRAI ens ofería tampoc va ser immediat. Podríem dir que vam fer el “clic” el 2014, quan arrossegàvem les conseqüències de la crisi de 2011 i teníem la sala de consulta buida un dia rere l'altre. La crisi havia tallat les ales als investigadors -màxims usuaris potencials fins aleshores- i la relació amb els professors tampoc era especialment potent.¹ Per intentar recuperar usuaris vam decidir inicialment centrar-nos en la “A” del CRAI i [focalitzar-nos en el suport a la docència](#). En aquest àmbit teníem un cert marge de maniobra i el cost era zero, més enllà del temps que invertiríem, evidentment. En aquells moments els professors no ens veien com una opció de suport a l'aprenentatge. Pensem que bàsicament érem vistos com un centre dispensador de recursos, ja que

¹ El 2011 només 16 professors organitzaven sessions de formació amb el nostre fons, dels quals només 11 resten actualment en actiu.

només venien puntualment a fer sessions amb fons antic a la nostra sala de manuscrits, conduïdes exclusivament pels professors. Teníem feina per endavant.

[2] En un primer moment vam considerar que calia potenciar, augmentar i repensar les [sessions de formació](#) que oferíem. Després de fer campanyes intenses perquè més professors –i de més facultats- s'animessin a fer sessions amb fons antic vam iniciar també una campanya promovent un nou tipus de sessions de formació -que anomenem sessions de presentació del fons i recursos- que realitzem braç a braç amb els professors i on donem eines i formem en competències informacionals als alumnes: els ensenym a cercar al catàleg de fons antic, els familiaritzem amb els inventaris propis, difonem recursos del CRAI com [BiPaDi](#) o la [MDC](#), etc. També fem sessions de la universitat de l'experiència, que han donat peu a col·laboracions molt interessants amb exalumnes de la UB.

Com mostra la gràfica, la progressió ha estat un èxit, tot i que hem de reconèixer que hem hagut de treballar intensament. Hem passat de 22 sessions (2011) a 85 sessions (2023). No tenim xifres dels assistents el 2011 (les que donem són aproximades, calculant uns 15 alumnes per sessió) però sí que sabem que el 2023 han passat per les nostres formacions 1.297 alumnes. Més enllà de l'augment més que evident d'assistents a les sessions, per nosaltres aquesta xifra té un valor afegit important: abans la majoria d'alumnes acabaven els seus estudis sense haver trepitjat la nostra biblioteca ni saber que existíem. Ara són potencials usuaris futurs.

[3] Una iniciativa que vam iniciar de zero van ser els [catàlegs de propostes TFGs i TFM's basats en el nostre fons](#). Pot semblar sorprenent, però no era habitual que professors de la casa recomanessin als seus alumnes fer treballs basats en el nostre fons antic. Aquí vam fer una feina ingent: ara tenim 19 catàlegs amb més de 150 propostes destinades a estudis de grau/màster de 5 facultats diferents, més un catàleg transversal amb perspectiva de gènere. Cal destacar que algunes propostes ens han beneficiat especialment. Per exemple, el [TFM del fons de Marià Aguiló va acabar comportant una exposició amb visita guiada i conferència de l'alumna](#). Un altre exemple recent: la setmana passada va defensar-se un TFG a FIMA que analitzava les mètriques de les nostres xarxes socials, un tema en el qual nosaltres no ens hi hem pogut posar per manca de temps. L'alumne ha arribat a conclusions interessants: quins són els tipus de continguts amb més impacte o, per exemple, ens ha reafirmat a seguir a Facebook, ja que gran part del nostre públic hi és i tenim interaccions molt altes. És interessant valorar oferir aquest tipus de propostes a estudiants: és un *win-win* per tots. I les mateixes oportunitats ens ofereixen les pràctiques.

[4] Efectivament, les pràctiques curriculars ens han permès visibilitzar i dinamitzar alguns fons que teníem bastant marginats, com és el cas dels [pergamins](#) i dels [gravats](#), submergir-nos en noves possibilitats -com el [fons de música](#)- o, darrerament, impulsar un fantàstic [recurs amb digitalitzacions en 3D d'una selecció d'enquadernacions històriques del nostre fons](#) fet per un estudiant del Màster d'humanitats Digitals.

[5] Un altre aspecte fonamental ha estat el fet de mantenir-nos al dia de les tendències en educació superior. Per exemple, ja fa anys que estem treballant la perspectiva de gènere i hem fet propostes a professores que s'han

materialitzat en projectes docents, com el [Viquiprojecte: Antigues Posseïdore en el CRAI Biblioteca de Fons antic de la Universitat de Barcelona](#) que pretén revertir el biaix de gènere a la viquipèdia en català. Ens hem adonat que quan fas bones propostes els professors et comencen a percebre com un aliat i les oportunitats es multipliquen. Aquest seria el cas de **ViquiVIG: humanitats digitals i experiències de violències de gènere a partir del Fons antic de la UB**, un nou projecte d'innovació docent encapçalat per la professora Mariela Fargas en el que participarem a partir del proper setembre. Tot l'exposat estaria una mica lligat amb el títol de la presentació, aquest "Sigueu ambiciosos". Fa uns anys vam organitzar unes jornades sobre el fons antic de la UB amb perspectiva de gènere i vam plantejar-nos fer un projecte docent vinculat al nostre fons. No teníem gaire clar el format i ens feia por picar-nos els dits... La Mireia Casas ens va dir "Feu un MOOC, sigueu ambiciosos", i aquí teniu una imatge del MOOC, que publicarem al portal [Coursera](#) aquesta tardor.

Fins aquí un resum molt breu d'algunes de les aventures que hem endegat de suport a la docència. Les desventures? Actituds de professors distants i desconfiades davant les nostres propostes o davant de la insistència -hem de reconèixer que hem arribat a ser molt perseverants- per quedar amb ells i parlar. Departaments o àrees que, davant la nostra insistència, han accedit a reunir-se, però ens han enviat professors a temps parcial, que no tenien marge per emprendre projectes ni capacitat de decisió. Professors que han vingut a sessions de formació amb la intenció que nosaltres féssim la classe per ells o algun professor que directament pretenia enviar els alumnes i no venir ell. Una mica de tot... A escala interna, aquests canvis també ens han generat debats: fins on havia d'arribar la nostra tasca? Hem de proposar nosaltres recerques amb el nostre fons si en teoria els professors són els experts en les matèries

que custodiem? Hem d'idear nosaltres activitats docents amb fonts històriques quan els professors en teoria són els experts en innovació docent?

Som conscients que aquest debat està obert, però el que és evident és que ser proactius ens ha permès posicionar-nos com aliats i participar en projectes interessants, així com tornar a ser visibles de cara a professors i estudiants. En definitiva, que tot plegat dona vida i motiva a venir a treballar cada dia pensant que estàs fent una bona feina i oferint un bon servei, ja que al cap i a la fi és el que som: servidors públics. [6]